

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

MACEDONIA

**Проект на УСАИД за основно образование - ПЕП
Компонента за реновирање на училишта**

**Зајакнување на капацитетите на
училишните одбори**

USAID | **MACEDONIA**
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ЗАКОНОДАВСТВО

USAID | **MACEDONIA**
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Почитувањето на законите е основа за
градење на поуспешна држава,
на поуспешни институции
и на поуспешни луѓе.

- Устав – највисок државен правен акт
 - Рамка за донесување на закони
 - Донесен е на 17.11.1991 година
 - Усвоени се 31 Амандмани во 6 амандмански процедури

- **Закони поделени по области**
 - Државно уредување на РМ
 - Правосудство
 - Стопанство
 - Финансии
 - Сопственост
 - Работни односи
 - Јавни служби
 - Урбанизам
 - Односи со странство
 - Меѓународни акти

- **Јавни служби**
 - Заеднички прописи
 - Образование и воспитание
 - Наука и информатика
 - Култура
 - Спорт
 - Јавно информирање
 - Здравствена заштита
 - Социјална заштита

- **Образование**
 - Закон за заштита на децата
 - Закон за основно образование
 - Закон за средно образование
 - Закон за стручно образование и обука
 - Закон за високо образование
 - Закон за образование на возрасни
 - Закон за Биро за развој на образование
 - Закон за Просветната инспекција

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

MACEDONIA

- **Образование**

- Закон за ученички и студентски стандард
- Закон за Педагошката служба
- Закон за Државниот испитен центар
- Закон за учебници во основното и средното образование
- Закон за признавање на професионални квалификации
- Закон за основање на национална агенција за европски образовни програми и мобилност
- Закон за високообразовни институции на верските заедници
- Закони за основање на високообразовни институции

- Основно образование
 - Првиот закон за основно образование во самостојна Република Македонија е донесен во 1995 година
 - До 2008 година направени се 19 корекции (измени, дополнувања, одлуки на Уставен суд)
 - Нов закон е донесен на 19.08.2008 год.
 - До сега направени се 7 корекции, од кои 3 со одлука на Уставниот суд

- Карактеристики
 - Чести измени
 - Неконзистентност
 - Поголема достапност

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

MACEDONIA

Вежба

- Посочете начини на следење на промените на законската и подзаконската регулатива во училиштето
- Посочете начини на информирање на вработените во училиштето за законската и подзаконската регулатива
- Посочете начини на вршење проверки на познавањето и на почитувањето на законската и подзаконската регулатива

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

MACEDONIA

Време е за...

ЗАКОН ЗА ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

- Надлежности, права и обврски
 - Училишен одбор
 - Директор
 - Родители
 - Наставници

НАДЛЕЖНОСТИ НА УО

- Состав
- Мандат - три години, а за родителите е за период до завршување на основното образование на нивното дете, но не подолго од три години.
- Претседателот на УО се избира со тајно гласање
- Одлуките на УО се донесуваат со мнозинство гласови од вкупниот број членови.

НАДЛЕЖНОСТИ НА УО

- Претставниците во УО од училиштето се избираат непосредно и тајно од страна на Наставничкиот совет.
- Претставниците на родителите ги избира Советот на родителите непосредно и тајно.
- Постапката за избор на претставниците на вработените на основното училиште и родителите во училишниот одбор на училиштето се утврдува со статутот на училиштето.

НАДЛЕЖНОСТИ НА УО

- Училишниот одбор на основното училиште:
 - донесува статут, годишна програма и извештај за работата на училиштето
 - донесува програма за развој на училиштето и програма за воведување на повисоки стандарди и други програми,
 - предлага финансиски план до основачот и завршна сметка до основачот,
 - ја спроведува процедурата за избор на директор
 - дава мислење до директорот за избор на наставниците

НАДЛЕЖНОСТИ НА УО

- поднесува предлог до директорот за престанок на работниот однос на наставници кои не покаваат задоволителни резултати
- одлучува по приговорите и жалбите на вработените
- одлучува по жалбите на ученици и родители
- врши и други работи утврдени со статутот
- УО за поднесените жалби мора да одлучи во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на жалбата.

НАДЛЕЖНОСТИ НА ДИРЕКТОРОТ НА ОУ

- Директорот е одговорен за законитоста во работата и за материјално-финансиското работење на училиштето.
- Услови за директор на ОУ
- Мандатот на директорот трае четири години, со можност за уште еден мандат.

НАДЛЕЖНОСТИ НА ДИРЕКТОРОТ НА ОУ

- Директорот ги врши следниве работи:
 - го застапува и претставува училиштето и е одговорен за законско работење,
 - ја организира, планира и ја води работата на основното училиште,
 - подготвува програма за развој на училиштето,
 - подготвува предлог на годишна програма за работа и е одговорен за нејзината реализација
 - одговорен е за остварување на правата и обврските на учениците,

НАДЛЕЖНОСТИ НА ДИРЕКТОРОТ НА ОУ

- врши избор , распоредување и одлучува за престанок на работен однос на наставници, стручни соработници и воспитувачи и друг административно-технички кадар согласно со законм колективен договор и актите на училиштето,
- поттикнува стручно оспособување и усовршување на наставниците, стручните соработници и воспитувачи,
- формира и раководи со училишната комисија за екстерно оценување

НАДЛЕЖНОСТИ НА ДИРЕКТОРОТ НА ОУ

- се грижи за соработката со родителите,
- обезбедува извршување на одлуките на училишниот одбор,
- донесува систематизацијата на работните места,
- покренува постапка за дисциплинската одговорност на наставниците, стручните соработници и воспитувачи,
- врши други работи согласно со закон и статутот на училиштето.

ВЕЖБА – СТУДИЈА НА СЛУЧАЈ

- Активности на училишниот одбор по добиено решение од Државниот просветен инспекторат

ОБВРСКИ НА РОДИТЕЛИТЕ

- Родителот има обврска
 - да го запише своето дете во училиште, да достави потврда за примените вакцини и да му овозможи да ја исполни обврската за задолжително основно образование и воспитание
 - за секое изостанување на ученикот од настава да го извести раководителот на паралелката за причините за изостанувањето
 - да се јави на советување по покана на училиштето
 - да соработува со училиштето

ПРАВА НА РОДИТЕЛИТЕ

- Родителите имаат право
 - Да бидат информирани за сите активности во кои учествуваат нивните деца
 - Да бираат и да бидат бирани во органите и телата
 - Да учествуваат во активностите кои ги предвидува законот
 - самоевалуација,
 - процедура за напредување на наставници во звања,
 - процедура за преиспитување на работната способност на наставници

ОБВРСКИ НА НАСТАВНИЦИТЕ

- Реализирање на настава и други видови на организирана работа со учениците,
- Подготовка за настава
- Образување и воспитување на учениците
- Соработка со родителите и вработените во училиштето
- Учество во екстерно оценување и самоевалуација
- Водење на административниот дел од работата
- Професионално усовршување
- Следење на правилата на работното место

ПРАВА НА НАСТАВНИЦИТЕ

- Да бираат и да бидат бирани во органите и телата
- Професионално да се усовршуваат
- Да поднесуваат иницијативи
- Активно да учествуваат во сите нивоа на работа
- Да ги користат правата од работен однос
- Да напредуваат во кариерата
- Да бидат избрани на раководни функции
- Да се организираат синдикално

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

MACEDONIA

Време е за...

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

MACEDONIA

ПОДЗАКОНСКИ АКТИ

- Правилник за формата и содржината на педагошката евиденција во основното училиште, како и начинот на нивното водење
- Правилник за начинот на изведување на ученичките екскурзии и другите слободни активности на учениците од основните училишта
- Правилник за формата, содржината и начинот на водењето на професионалното досие на наставникот и стручниот соработник во основното училиште

ПОДЗАКОНСКИ АКТИ

- **Правилник** за начинот на организирање и спроведување на екстерното проверување на учениците во основните училишта, начинот на формирање и работење на училишната комисија, тајноста на материјалот за екстерно проверување, начинот и постапката на проверување на тестовите од училишната комисија, како и формата и содржината на извештајот

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

MACEDONIA

АКТИ ВО ФАЗА НА ИЗРАБОТКА

- Начин на организирање на натпревари
- Форма и содржина на годишната програма за работа на училиштето
- Начинот на наградувањето и изрекувањето на педагошките мерки
- Програма за советување на родители
- Начинот на оценувањето и спроведувањето на испити
- Начинот за реализација на интерактивната настава
- Правилник за работно време
- Програма за професионално усовршување
- Начинот на стручното усовршување на наставниците во звања
- Начинот и областите за вршењето на самоевалуацијата

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

MACEDONIA

ДРУГИ АКТИ

- Концепција за основното деветгодишно образование
- Наставни планови и програми
- Индикатори за квалитет на работата на основните и средните училишта
- Чекори кон интегрирано образование во образовниот систем во РМ
- Национална програма за развој на образованието во РМ 2005 - 2015

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

MACEDONIA

ДРУГИ ПРАВА И ОБВРСКИ НА УЧИЛИШТЕТО

- Да соработува со советниците од Бирото за развој на образованието
- Да овозможува инспекциски надзор од надлежни инспектори
- Да обезбеди услови за остварување на правата на учениците
- Да соработува со Педагошката служба
- Да соработува со Државниот испитен центар
- Да врши прием, складирање, доделување и враќање на учебници

ДРУГИ ПРАВА И ОБВРСКИ НА УЧИЛИШТЕТО

- Да спроведува мерки за остварување на правата и обврските на вработените
- Да ги регулира внатрешните односи во училиштето
- Да преземе мерки за безбедност и здравје при работа
- Да преземе мерки за заштита и спасување
- Да преземе мерки за заштита на личните податоци

ДРУГИ ЗАКОНИ

- Закон за постапување по претставки и предлози
- Да преземе мерки за заштита од пушењето
- Да ја организира работата на училишната библиотека
- Да ги почитува празниците
- Да спречи судир на интереси

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

MACEDONIA

ВЕЖБА

- Посочете/набројте интерни акти кои ќе ги регулираат и уредат односите, правата и обврските во училиштето, а кои може да ги донесе училишниот одбор.
- Почнете од приоритетите во училиштето кои сметате дека треба да се подобруваат
- Целта на секој посочен акт, презентерот треба да ја образложи

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

MACEDONIA

НАСОКИ

- Иако изгледа обемно, избраниот тим (лице) со систематски пристап може да посочува кратки суштински информации за целокупната законска регулатива која треба да се приближи на вработените во училиштата
- Со тоа ќе се обезбеди предуслов за почитување на правилата и информираност за правата и обврските

USAID | **MACEDONIA**
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ПРАВИЛНО ИГРААТ САМО
ОНИЕ КОИ ГИ ЗНААТ
ПРАВИЛАТА

Време е за...

USAID | **MACEDONIA**
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТ

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТ

- Квалитет на работата на УО
- Квалитет на работата на училиштето

КВАЛИТЕТ ЗА РАБОТАТА НА УО

- Планирање и организација на работата на УО - цели
 - Да се детектираат силните страни и страните за подобрување на училишниот одбор;
 - Да се подигне јавната свест за образованието;
 - Да се констатира неопходноста на планирањето;
 - Да се определат стратешките документи кои ги изработува училиштето;
 - Да се објасни процедурата за изработка на стратешки документи.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

MACEDONIA

КВАЛИТЕТ ЗА РАБОТАТА НА УО

- Финансии - цели
 - Да се детектираат изворите на финансии во училиштата;
 - Да се објасни процедурата за распределба на финансиските средства од централно и општинско ниво до училиштата;
 - Да се определат надлежностите на УО во однос на финансиите на училиштето;
 - Да се утврдат дополнителните средства за училиштето од домашни и странски извори;
 - Да се запознаат со процедурата на изработка финансиски планови за различни сметки на училиштето;
 - Да се објасни процедурата за проценка на техничката состојба на училишните објекти и утврдување приоритети за реновирање;
 - Практично да се подготви барање за инвестиции за конкретен приоритетен проект за реновирање.

КВАЛИТЕТ ЗА РАБОТАТА НА УО

- Комуникации – цели
 - Да се подобрат вештините на организирање и водење на ефикасни и ефективни состаноци, водење на поттикната дискусија
 - Да се подобрат вештините на квалитетна комуникација во училиштето и со опкружувањето
 - Да се подигне сензитивноста за важноста од подобрувањето на начинот на изразување во комуникација со партнерите
 - Да се запознаат со важноста на квалитетните односи со јавноста и развивање на вештини за организирање на активности од оваа област
 - Да се подобрат вештините за лобирањето за училиштето

КВАЛИТЕТ ЗА РАБОТАТА НА УО

- Законодавство и обезбедување на квалитет – цели
 - Да се запознаат со основните поими на правната регулатива
 - Да се запознаат со суштинските делови на Законот за основното образование
 - Да се запознаат со начините за воспоставување на одржлив систем за следење и почитување на законската регулатива
 - Да се оспособат за решавање на проблемски ситуации
 - Да се запознаат со потребата од преземање на одговорноста во обезбедувањето на квалитет на работата на училиштето

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

MACEDONIA

КВАЛИТЕТ ЗА РАБОТАТА НА УЧИЛИШТЕТО

- Воспоставување на систем на одговорности
- Правичен пристап за професионално унапредување
- Почитување на законската регулатива
- Мобилност во решавање на проблеми и ситуации
- Воведување на инвентивности
- Градење на култура
- Самоевалуација
- Интегрална евалуација

САМОЕВАЛУАЦИЈА

- Самоевалуацијата е склоп на активности за самостојно идентификување и оценување на состојбите во училиштето
- Основни принципи
 - Добра организација
 - Целосна објективност
 - Транспарентност

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

MACEDONIA

ИНТЕГРАЛНА ЕВАЛУАЦИЈА

- Интегралната евалуација ја врши Државниот просветен инспекторат, еднаш на три години
- Фаза на подготовка
 - Анкети, прашалници, обработка на документи
- Фаза на имплементација
 - Инспекциски тим, 3-4 дена
- Фаза на известување
 - Нацрт и конечен извештај, акциски план
- Контролен надзор
 - Шест месеци по акцискиот план